

Beslut

Datum 2024-04-25

Dnr RAÅ-2024-1352

Er 2227-2024

Avdelning Kulturmiljö

Enhet Enheten för
bebyggelseutveckling
och enheten för
landskapsutveckling

Aktualitetsprövning och omprövning av område av riksintresse för kulturmiljövården, Bergkvara (G26), Växjö kommun, Kronobergs län.

Beslut

Riksantikvarieämbetet bedömer att anspråket kulturmiljövårdens riksintresse Bergkvara (G26), i Växjö kommun, Kronobergs län uppfyller de obligatoriska kriterierna för riksintressen för kulturmiljövården och att det därmed är aktuellt enligt bestämmelserna enligt 3 kap. miljöbalken och tillämpliga bestämmelser enligt förordningen (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden.

Riksantikvarieämbetet omprövar, med stöd av 2 § förordningen (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden, ovan riksintresse med följande ändringar av anspråkets beskrivningstext och geografiska avgränsning:

Bergkvara (G26)

Motivering

Herrgårdsmiljö, med kopplingar till ett medeltida storgods, som speglar ett godslandskaps framväxt och socio-ekonomiska struktur från 1300-talet fram till tidigt 1900-tal. (Herrgårdsmiljö, odlingslandskap)

Uttryck för riksintresset

Ett godscentrum med medeltida ruin från 1470-talet, herrgårdsanläggning från 1700-talets slut, monumentala ladugårdsbyggnader från omkring 1900, alléer, trädgård och ett storskaligt odlings- och betespräglat landskap. De fria utblickarna över Bergkvarasjön och de öppna markerna. Lämningarna efter avhysta byar och den på behörigt avstånd belägna småskaliga torpbebyggelsen med tillhörande odlingslandskap. Den medeltida patronatskyrkan i Bergunda. Industriell verksamhet med exempelvis vattenanknutna industrimiljöer vid Helige å, såsom Räppe sågverk och Örsleds kvarn med tillhörande dammanläggningar. Utgårdarna, till exempel Långstorp och Marklanda, med tillhörande odlingslandskap. Det äldre småskaliga vägnätet, bland annat vid torpbebyggelsen, stenbroarna samt lämningarna efter äldre landsvägssträckningar.

Riksantikvarieämbetet

Box 1114

Box 5405

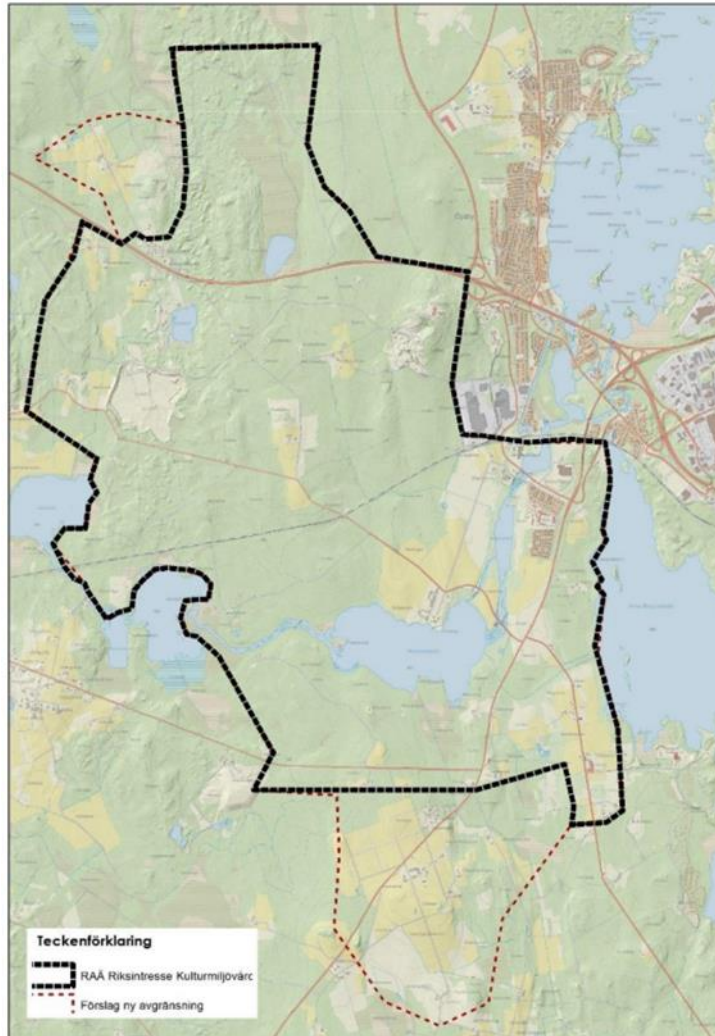
621 22 Visby

Tel 08-5191 8000

E-post registrator@raa.se

Hemsida www.raa.se

Org.nr 202100-1090

Svart streckad linje visar befintligt riksintresseanspråk, röd streckad linje visar utökningar. Karta: Länsstyrelsen.

Ärendet

Det förslag till omprövning som Riksantikvarieämbetet har tagit emot är riksintresset Bergkvara (G26). Riksantikvarieämbetet konstaterar att underlaget som länsstyrelsen har bifogat i ärendet är tillräckligt för att kunna bedöma områdets faktiska förhållanden och status. Riksantikvarieämbetet har bearbetat länsstyrelsens förslag och länsstyrelsen har getts möjlighet att yttra sig om ändringarna.

Ändringarna innebär att beskrivningstexten har utvecklats och att den geografiska avgränsningen i enlighet med länsstyrelsens förslag har justerats för att fånga in

relevant areal för förståelsen och upplevelsen av angivna värden. Justeringen innebär en arealökning för att ta med utgårdar med tillhörande inägor.

Inom översynen har länsstyrelsen genomfört en dialog med Växjö kommun.

Skälen för beslutet

Syftet med ändringen är att förtydliga den riksintressanta berättelsen. Revideringen genomförs i enlighet med Riksantikvarieämbetets kriterier¹ som betonar nödvändigheten av en helhetsmiljö med kulturhistoriska samband mellan uttrycken i landskapet och den berättelse som riksintresset ska förmedla. Den geografiska avgränsningen ska i sin tur avspegla riksintressets innehåll, det vill säga de uttryck som valts ut för att illustrera det kulturhistoriska sammanhanget.

Utökningen införlivar godsrelaterad bebyggelse, utgårdarna Långstorp i nordväst och Marklanda i söder med omgivande, öppna odlingsmarker som bildar sammanhängande landskapsrum.

Principer för riksintressebeskrivningen

Beskrivningstexten är uppdelad i två delar; *motivering* och *uttryck för riksintresset*. Motiveringen anger varför området är utpekad och vilket kulturhistoriskt sammanhang som särskilt väl återges inom området, till exempel en verksamhet.

Uttryckstexten anger de komponenter och strukturer som ingår i riksintresseområdet, det vill säga de fysiskt synliga uttryck som valts ut för att illustrera det kulturhistoriska sammanhanget och som ska tillgodoses. Det finns ingen inbördes värdering dem emellan, hänsyn ska tas till samtliga angivna uttryck.

Den geografiska avgränsningen är underordnad beskrivningstexten och speglar denna. Det betyder att avgränsningen utgår från samtliga angivna uttryck. Riksintresset omfattar inte någon buffertzona.

Målet med riksintressebeskrivningen är att den ska utgöra ett användbart planeringsverktyg.

---

¹ A: Riksintressant berättelse. B: Helhetsmiljö. C: Fysiska uttryck. D: Regionala och lokala förhållanden. E: Internationella åtaganden.

Ärendets fortsatta handläggning

Riksantikvarieämbetet kommer att vidta de åtgärder i ärendet som behövs för att genomföra beslutet, bl.a. att ändra i förteckningen över riksintressen på webbplatsen.

Andra myndigheters åtgärder

Beslutet överlämnas till länsstyrelsen och Boverket för vidare åtgärder. En åtgärd är att områdets geografiska avgränsning görs tillgänglig i länsstyrelsens Webb-GIS.

Riksantikvarieämbetet förutsätter vidare att kommunen beaktar förändringarna i aktuella planer och program.

Detta beslut har fattats av tf enhetschefen Mattias Schönbeck efter föredragning av handläggaren Johan Aspfors.

Beslutet har signerats elektroniskt och saknar därför namnunderskrifter.

Kopia till:

Boverket

Växjö kommun